

Dokumenttyp Rutin	Ansvarig verksamhet Smittskydd Värmland	Version 8	Antal sidor 4
Dokumentägare Monika Carlson Hygiensjuksköterska	Fastställare Anna Skogstam Smittskyddsläkare	Giltig fr.o.m. 2021-09-01	Giltig t.o.m. 2021-10-31

Covid-19 - åtgärder för att minska risken för smittspridning inom vård och omsorg

Gäller för: Kommunal vård och omsorg, Hälso- och sjukvård inkl tandvård

Rekommendationen gäller även för verksamheter eller funktioner som har upprättat samarbetsavtal med Region Värmland eller kommuner, till exempel servicetrafiken. Rekommendationen gäller i utrymmen och situationer där personal i dessa verksamheter har närkontakt (inom två meter) med patienter eller med varandra där det inte är möjligt att hålla avstånd.

Rekommendationen gäller även vaccinerad personal.

Observera!

För rutiner vid vård av patient med misstänkt eller bekräftad covid-19 i slutenvård, öppenvård samt i kommunal vård och omsorg – se respektive rutin på Smittskydd Värmlands hemsida eller i Vida.

Enligt Folkhälsomyndighetens rekommendation [Covid-19: Anpassning av smittförebyggande åtgärder inom vård och omsorg med hänsyn till vaccination och epidemiologiskt läge](#), kan source control successivt trappas ned enligt vissa parametrar.

Sedan en tid har vi i Värmland - med undantag för ett antal klusterutbrott - en relativt låg nivå av samhällsmittspridning av covid-19 och en minskande belastning i sjukvården till följd av covid-19.

Under hösten förväntas smittspridningen i samhället öka något, men kommer sannolikt inte påverka vård och omsorg i någon större omfattning då vi i Värmland har en hög vaccinationstäckning. Dessutom har vi god tillgång till testning och väl utarbetade rutiner för snabb upptäckt av utbrott och smittspårning.

Ny rekommendation

Med anledning av ovanstående kan source control anpassas till att i kontakt **personal-patient** använda endera munskydd eller visir (tidigare både och) om det inte är möjligt att hålla två meters avstånd.

Observera att vi ännu inte rekommenderar att ta bort source control helt. Detta kan bli aktuellt först när vi når nivå 1.

Vid patientkontakt

Patientkontakt inom två (2) meter:

- munskydd IIR (alternativt visir)
 - Vid brist på munskydd IIR kan munskydd II alternativt I användas.
 - Andningsskydd används i stället för munskydd vid aerosolgenererande åtgärder.

Personal i kontakt med personal

I utrymmen där det inte är möjligt att hålla två meters avstånd, till exempel på expeditioner och i mötesrum/konferensrum:

- munskydd I, II eller IIR (alternativt visir).

Val mellan visir och munskydd

Folkhälsomyndigheten rekommenderar i första hand munskydd. Visir har dock fördelen att det ger ögonskydd för personalen i patientkontakt, vilket munskydd inte ger.

I vissa situationer kan visir vara att föredra framför munskydd. Detta kan till exempel vara:

- i samtal med personer med nedsatt hörsel
- i situationer där visir kan antas vara mindre skrämmande än munskydd för patienten (till exempel dementa).

Anpassning eller avsteg från denna rekommendation

Anpassning/avsteg av denna rekommendation kan göras efter lokal riskbedömning i den egna verksamheten. I hälso- och sjukvård tas detta beslut av verksamhetschef. I kommunal vård och omsorg tas detta beslut av medicinsk ansvarig sjuksköterska (i samråd med verksamhetschef).

Smittförebyggande åtgärder

Source control i vård och omsorg innebär användande av munskydd alternativt visir i syfte att minska spridning av smittsamma droppar från symtomfri personal till patienter och annan personal.

Skyddsutrustning kan aldrig ersätta goda grundrutiner. De viktigaste åtgärderna för att förhindra smittspridning av covid-19 från personal till patienter och omsorgstagare och mellan personal är:

1. God följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler (BHK).
2. Personalen stannar hemma/gå hem vid symtom (även mycket lindriga).
3. Fysiskt avstånd på minst två meter hålls så långt det är möjligt.
4. Goda städrutiner.

För utförlig information - se Folkhälsomyndighetens dokument [Åtgärder för att minska risken för smittspridning av covid-19 från personal inom vård, tandvård och omsorg](#).

Munskydd

Användning

- Handhygien ska utföras innan man tar på sig munskydd och efter man tagit av sig munskyddet.
- Rör inte munskyddet när du har det på dig.
- Munskyddet ska inte förvaras i fickor eller där det kan skadas eller förorenas. Skador kan påverka munskyddets effektivitet.
- Munskydd är en engångsprodukt och ska kastas efter användning.
- Användningstiden beror bland annat på temperatur och luftfuktighet men ofta fungerar munskyddet under arbetspass mellan raster, ca 3–4 timmar.
- Kan användas vid bilkörning.

- Samma munskydd kan användas mellan flera symtomfria patienter inom samma vårdenhets/avdelning (behöver inte bytas mellan varje patient när man använder munskyddet hos icke misstänkt covid-19).
 - Ordinärt boende som till exempel hemtjänst, palliativa teamet, mobila team – i dessa fall räknas bostaden som en vårdenhets.

- Vid misstänkt eller bekräftad covid-19 byts munskyddet mellan varje patient. Se rutinerna:
 - Covid-19 – misstänkt eller bekräftat fall i slutenvård (RUT-19272)
 - Covid-19 – misstänkt eller bekräftat fall i poliklinisk vård (RUT-19725)
 - Covid-19 – särskilt boende/korttidsboende/ordinärt boende (RUT-20251).
- Vid annan luftvägssmitta, MRB eller vid diarré byts munskyddet mellan varje patient.

Munskydd kasseras (kastas):

- om du vidrört munskyddet när du har det på dig
- vid rast eller när vårdenhets/avdelning lämnas
- om det är vått eller nedsmutsat
- om det är svårt att andas genom.

Så här sätter du på munskydd:

1. Desinfektera händer och underarmar.
2. Placera munskyddet över näsa, mun och haka.
3. Kläm åt metallskenan över näsryggen.
4. Fäst banden bakom huvudet alternativt öronbanden bakom öronen.
5. Justera munskyddet så att det täcker näsa, mun och haka och sluter tätt utan några glipor.

Så här tar du av munskydd:

1. Desinfektera händer och underarmar.
2. Knyt upp banden, börja med det nedre och därefter det övre, alternativt ta tag i öronbanden utan att vidröra munskyddet.
3. Lyft munskyddet från ansiktet i banden.
4. Lägg munskyddet i sopbehållare utan att byta grepp.
5. Desinfektera händer och underarmar.

Visir

Användning

- Visiret ska alltid rengöras efter varje användning, som till exempel mellan varje patientrum och efter användande i gemensamma utrymmen på vårdenhet/avdelning.
- Kan användas mellan flera patienter på samma patientrum eller i allmänna utrymmen på vårdenheten.
- Handhygien ska utföras innan man tar på sig visir och efter man tagit av sig eller på annat sätt hanterat visiret.
- Visiret ska förvaras där det inte kan skadas eller förorenas. Hängs med fördel på krok.
- I bil: kan användas av passagerare men inte av förare.

Rengöring

Torkas av med ytdesinfektionsmedel/rengöringsmedel/diskmedel/tvål.

1. Ta på rena handskar (för att skydda händerna mot ytdesinfektionsmedlet).
2. Ta av visir.
3. Torka insidan först, därefter utsidan (vid behov lägg visiret på ren yta vid avtorkning).
4. Häng upp eller placera på ren yta.
5. Ta av handskar.
6. Desinfektera händer och underarmar.

Dokumentet är utarbetat av: Monika Carlson och Anna Skogstam